

Chryścijanskaja

Dumka

BIELARUSKI KATALICKI DWUTYDNIOWIK

№ 2 (128).

Wilnia, 20 studnia 1937 h.

 Hod X.

Bielaruskaje Katalictwa

Słowa — katalicki znača ahulny, paŭsiudny. Katalictwa — heta chryścijanstwa, jakoje Chrystusam praznačana dla űsich ludziej: adzinak, hramadzianstwaű, klasaű, narodaű, dziarżawaű. Takim čynam moža kamu zdasca, što hutarka ab bielaruskim katalictwie — heta niedarečnašć, bo jošć ahulnaje dla űsich narodaű katalictwa, a nie nacyjanalnjaje. Tymčasam ničoha tut niedarečna nima. Jošć katalictwa polskaje, litoűskaje, niemieckaje, italjanskaje, francuskaje, nawat častkowa rasijskaje i inšaje. Sprawa tut u tym, što koždy narod, jaki apirajecca na katalictwie i karystaje z jaho, hetym samym twora swaju űlasnuju kulturu katalickuju, jakby swajo nacyjanalnaje katalictwa. Wiedama, pryncypowa heta jošć toje samaje i paŭsiudnaje katalictwa, ale što da jaho formy, dyk jano ű rožnych narodaű maje swaje űlasnyja nacyjanalnyja formy i ű hetkim tolki značeńni možna hawaryć ab nacyjanalnym katalictwie. Heta farmalnaja nacyjanalnaja starana katalictwa prajaűlajecca pradusim u dadatkawych nabaženstwach. jakija pry nar-

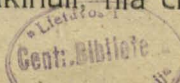
malnych warunkach zwyčajna adbywajucca ű ródnej mowie ű kožnaha narodu, u relihijnaj nacyjanalnaj litaratury i ű waűsim bycie, jaki űkładajecca pad upływam katalictwa i jaki adnačasna z swajho boku na-kladaje na katalictwa swaje nacyjanalnyja formy, swojnacyjanalny charakter na im pakidaje.

Ale ci patrebnaje narodam katalictwa, abo ahulam haworačy chryścijanstwa? Tak. Chryścijanstwa — heta wialikaja duchowaja siła, biez jakoj nia moža być praűdziwaj, wialikaj i trywałaj kultury. Z historyi wiedajem, što wialikaja zachodnia-eűropejskaja kultura wyrasła na fundamencie chryścijanstwa, faktyčna na katalictwie i što inšyja roznyja kultury, jakija raźwialisia nie na chryścijanstwie, zastyli i skaścianieli. Praűda, siańnia na našych wačach i hetaja kultura pierażywaje ciażkuju chwiarobu i mnohija jej warožać poűny űpadak i šmierć. Mahčyma, ale jasna tak-ža, što kali heta staniecra, dyk staniecra tolki zatym, što narody siańniešniaj Eűropy ad chryścijanstwa adyšli i jaho faktyčna pakinuli, nia chočačy

pradusim spaűniać jaho Božych etyčnych zakonaű u praktyčnym swaim żyćci, jak asabistym, tak i ahulnahramadzkim. Ale prydzie čas, kali henyja narody, kali nie űpaduć i nia zhinuć, dyk wiernucca nanowa da chryścijanstwa, bo jano najhlybiejšaja i najtrywalejšaje padstawa űsiakaj kultury.

Ci jošć bielaruskaje katalictwa? Tak jak i nima, a kali j jošć, dyk tolki ű zarodku. Ci warta jaho twaryć? Abawiazkawa. Miljon katalikoű bielarusau, z pryčyny nia spryjajučych jamu palityčnych warunkau, nie raźwijaecca ű żyćci katalickim, a madzieje i jaűna hibieje. *Jon, nia mo hučy karystacca swajej mowaj ű hetym żyćci, nia maje dostupu da bahataj krynicy chryścijanskaj kultury i nia maje żywych sokaű dla swajho poűnaha relihijnaha i nacyjanalnaha żyćcia. Tymčasam wiedajem, što Chrystus da żyćcia pawodle swajej Božaj nawuki paklikaű usie narody, a ű ich liku paklikaű tak-ža i narod bielaruski. Znača, možna i treba hawaryć ab bielaruskim katalictwie i pracawać nad im.

123668

WIERA, NADZIEJA I MIŁAŚĆ.

*

*Ja wieruju ũ Boħa
U Trojcy ſwiatoha.
I wieruju ũ tyja
Tajnicy ſwiatyja,
Œto Boħ nam adkryŭ
I Sam nawuĉyŭ —
A Boħaje ſłowa
Nieabmyłkowa:
Za praŭdu tych ſłoh
Żyćcio addaĉ ja hatoh.*

*

*Nadziejaj ſaŕetny,
Iz hetaha ſwieta
Ja ũsio spadziausia,
Œto ũ niebie znajdusia.
Twaja łaska, Panie,
Hraĉi ũsie dazwańnia
Z duŕy majej zmyje
I tam, ģdzie ſwiatyja,
Znajdusia ja moħa.
Krapu mnie nadzieju o, Boħa.*

*

*Choĉ dobra nia znaju —
Ja Boħa kachaju.
I z hetaj pryĉyny
O, Boħa Adziny!
Żłym bliźnim, Œto maju,
Usim wybaĉaju.
Żaleju o, Boħa!
Œto ģrecham niŕoħyŭ
Ja ſuwiaħ z Tabohu.
O, daj mnie lubiĉ ũsiej duŕohu.*

J. Bylina.

Stojkaŕ Litoucaŭ za swaju mowu

Litoŭcy — heta adzin z su-
siednich nam narodaŭ. Zdavion-
daŭna ŕywie jon nad bałtyckim
moram, nad kancom i siaredzinaj
Niomana i Wialli, a tak-ħa nad
ichnymi prytohami.

Uħo ad XIII stahodździa Litoŭ-
ski Narod byŭ samastojnym i mieŭ
swaju niezaleźnuju dziarħawu. Dziar-
ħawa heta ſpiarħa byla ĉysta li-
toŭskaja, a paħla litoŭska-biełaru-
skaja i ũreħcie litoŭska-biełaruska-
ukrainskaja pad wiadamyh nazo-
wam Wialikaha Kniaźstwa Litoŭ-
skaha. U XVI st. dziarħawa heta
zluĉyłasia z Polŕĉaj i stracił swaj-
u niezaleźnaŕ. Ad hetaha ĉasu
paĉaŭsia palityĉny i kulturny za-
niepad Litoŭcaŭ, Biełarusau i ũk-
raincaŭ. Poŭny-ħ zaniepad hetych
narodaŭ nastaŭ tady, kali ũ kan-
cy XVIII st nastupiŭ padzieł Pol-
ŕĉy i ũsie hetyma narody razam
z Palakami apynulisia pad Raſie-
jaj.

Litoŭcy badaj usie kataliki.
Woŕ-ħa buduĉy jaŕħe pad Polŕĉaj,
a paħla i pad Raſiejaj, kali jaŕħe
był panŕĉyna, jany całkom stali-
sia zaleźnymi ad polskich panoŭ,
zabyłisia ab tym, Œto jany Litoŭcy
i ũħo nawat liĉyli ſiabie „polskaj
wiery“, jak heta jaŕħe ſiaħnia ro-
biaĉ mnohija ciomnyja biełarusy.
Ale kali ũ XIX st. ũ Eŭropie pa-
ĉali wyzwalacca i adradħacca roz-
nyja padniawolnyja narody, ich
ŕledam pajŕoh tak-ħa i narod li-
toŭski. Pad koniec XIX st. uħo
Litoŭcy mieli swaje ģazety, swaje
— pierawaħna tajnyja — nacy-
janalnyja arhanizacyi, znaĉny lik
swajej intelihencyi. Na ĉale litoŭ-

skaha nacyjanalnaha ruchu staŭ
dr. J. Ąasanowiĉ.

Miħ inŕym litoŭcy adradħency
najbolŕhuju ũwahu ģwiarnuli na ad-
radħenie i prawy narodnaj litoŭ-
skaj mowy jak aħulam, tak asabli-
wi a Ąaŕciele. Jany ũſwiadam-
lali ab hetym swoj narod, pama-
hali jamu damahacca prawoh u
Ąaŕciele dla litoŭskaj mowy, piŕe-
li padaħni biskupam i ſw. Ąjcu,
paŕyrali litoŭskuju reliħijnuju kni-
ku, ģazetu i ģ d. Jany rebili
heta z wialikaj stojkaŕciuj i wytry-
walaŕciuj, nie ŕkadujuĉy ani pracy,
ani afiar.

I praca heta litoŭskich adra-
dħencaŭ ģarma nie prapał. Litwa
siaħnia ũħo — niezaleźnaja dziar-
ħawa, u jakoj miħ inŕym ĉwicie
i raħwiwajecca katalickaja wiera,
katalickaja kultura i dabrabyt na-
rodu.

Tyja-ħ Litoŭcy, jakija ŕywuĉ u
Polŕĉy, a jakich mowa jaŕħe nia
ũsiudy maje prawy. dalej stojka
za jaje boracca, nia wyklucajuĉy
tak-ħa i Ąaŕcioł.

Tak, stojkaŕ Litoŭcaŭ za ich
rodnuju mowu — heta pryħohy
pryħlad takoh-ħa stojkaŕci i dla
nas Biełarusau za naŕu mowu bieł-
aruskuju.

M. K.

Ad. Stankiewiĉ.

Mahnuŕeŭski i Babrouŕski. 1)

(Da wytokaŭ biełaruskaha adradħeńnia).

Paħla taho, jak Wialikaje Kniastwa Litoŭskaje,
a razam z im i Biełaruŕ, u 1569 h. ũ Lublinie pad-
pisał z Polŕĉaj palityĉnuju Uniju i paħla taho, ka-
li ũ 1596 h. u Bieraŕci nastupił unija carkoŭnaja, —
paĉaŭsia zaniapad palityĉny i kulturny Biełaruska-
ha Narodu. Hetym zaniapad akanĉalna nastupił u 18
stahodździ. Kali ũ paĉatku 19 stahodździa (traktat
u Tylzicie 1807 h.) usie biełaruskija ziemli ad Pol-
ŕĉy adyŕli da Raſiei, biełaruskaja kultura byla
źniŕĉana i zaniapaŭŕy akanĉalna. Tak zwanyja „wy-
ŕejŕyja“ ŕłai biełaruskaha narodu, heta znaĉa —
pany, duchawienstwa, a nawat i miaŕĉanstwa paki-
nuli biełaruski narod, biełaruskuju mowu, kulturę,
a mnohija nawat i wieru i pieraniałisia całkom kul-
turaj polskaj. Taja ũznoŭ ĉastka hetaha „wyŕejŕa-
ha“ biełaruskaha hramadźianstwa, jakaja trymałasia
prawasłauja i duchowa za Polŕĉaj nie paħla, pa-

wiarnuł ũ bok adnawiernaj Raſiei, jaje kultury i mo-
wy. Asabliwa jarka heta zaznaĉyłasia, zrazumiełaja reĉ,
u 19 st. kali ũsia Biełaruŕ apynułasia pad Raſiejaj.

U 18 st. biełaruskaja mowa i kultura krychu
jaŕħe trymałasia ũ unijactwie. U hetym ĉasie, asabli-
wi pad koniec 18 st. amal usio na Biełarusi niħej-
ŕaje wiaskowaje duchawienstwa bylo ũnijackim.
Duchawienstwa-ħ heta, choĉ bylo ũħo duħa tak-ħa
spolŕĉanym, jaŕħe ũ nawuĉaħni narodu trymałasia
ĉwiorda biełaruskaŕci.*) Charakterna, Œto Biełarusy
ũnijaty trymałisia jaŕħe swajej mowy i paħla ſka-
sawaħnia Unii Mikalaĭam I (1839), kali za swaju wie-
ru dawiałasia im niamala paciarpieĉ. Warŕaŭski ar-
cybiskup W. Choŕciek — Popiel, jaki ũ „Pamiĉtni-
kach“ apiswaje swajo prabywaħnie na ssylcy ũ Noŭ-
haradzie i swaje spatkaħni z ssylnymi Biełarusami
ũnijatami, ab hetym woŕ Œto piħa: „Sam jeszĉe
spotykałem dziadoh, ktohzy jednā pieŕñ ſpiewali
pobiałorusku, umieli Ojĉe nasz i Zdrowaŕ Maryja**).

*) M. Ąaręcki — Ąist. Bel. Lit. Wilyńa, 1921, baĉ. 55.

**) Arcyb. W. Choćciek-Popiel — Pamiĉtniki, t II, Kra-
koh 1915, baĉ. 184.

Bożaje Słowa

na Dzień Św. Siamji.

I.

Kali Jezusu było dwanaccac hadoŭ, pajšli jany ŭ Jeruzalim pawodle zwyčajny na świata, a pa światach, kali jany waročalisia, chłopcyk Jezus astaŭsia ŭ Jeruzalimie, ab čym bački jaho nia wiedali. A dumajučy, što jon jość u hramadzie, uwa šli dzień darohi i šukali jaho siarod swajakoh i znajomych. I nie znajšoŭšy, wiarnulisia ŭ Jeruzalim, šukajučy jaho. I woś za pa troch dniach znajšli jaho ŭ światyni, kali siadzieŭ pasiarod wučonych, słuchajučy ich i pytajučysia. Usie-ż, katoryja jaho słuchali, dziwilisia z jaho rozumu i adkazaŭ

I ŭhledziŭšy jaho, ździwilis'a. A matka aŭo skazała jamu: synie, što-ż ty nam zrabiŭ? Woś ajciec twoj i ja z žalem šukali ciabie. A jon skazaŭ im: čamu-ż wy mianie šukali? Ci-ż wy nia wiedali, što treba mnie być u sprawach Ajca majho? Ale jany nie zrazumieli sloŭ, jakija jon im skazaŭ. I pajšoŭ z imi, i pryjšoŭ u Nazaret, i byŭ paslušny im. A matka jahonaja ŭsie hetyja słowy pierachowywała ŭ sercy swaim. Jezus-ža ros u mudraści i ŭ hadoch, u łascy ŭ Boga i ŭ ludziej.

(Łuk 2, 42-52).

II.

Żanimstwa — nierazarwalnaje.

Św. Siamja jość uzoram koźnaj chryścijanskaj siamji. Z jaje pawinny brać prykład usie našy žanimstwy, usie siemji. Niacħaj-ža św. Siamja bahasławić i hetaje nešaje karotkaje razwaźańnie!

Asnowaj siamji jość dahawor, spałučeńnie mužčyny i žančyny na supolnaje żyćcio, što zawiecca žanimstwam. Żanimstwa miż chryścijan jość Sakramantam. Kab jano było sapraŭdy asnowaj siamji i kab dastoynym było Sakramantu, — pawodle Chrystusa, jak naučuje Katalicki Kaścioł pawinna być nierazarwalnym.

— Nierazarwalności žanimstwa damahajecca samo radžeńnie na

świat patomstwa, što jość pieršym pryrodnym žanimstwa zadaniem. Pradusim treba, kab heta radžeńnie adbywałaŭsia ŭ hodnych čaławieka warunkach, kab było biašpiečnym i niaškodnym čaławieku. Tymčasam niasłaść žanimstwa, prawa razwodaŭ, asabliwa siarod šyrokich narodnych masaŭ, hetamu zusim nia spryjaje. Ly bolš taho prawa razwodaŭ zwyčajna dawodzić ludziej da roŭnia żyćcia žwierynaha j niżej, wyradžaje ich fizyčna j maralna i hetym samym wydawać patomstwa robić ich niazdolnymi i nieachwočymi.

— Ale mała wydać na świat patomstwa. Treba jašče jaho wy-

hadawać, što jość nieadłučnym ad pieršaha—tak-ža pryrodnym — zadaniem žanimstwa. Woś-ža i hadawańnie patomstwa damahajecca stałaści i nierazarwalności žanimstwa. Hadawańniu musiać pašwicca bački aboje, adnamu z ich heta sprawa zwyčajna nie pad siłu. A jak niamy stałaści žanimstwa, dyk bačka časta bywaje niaznany, abo lohka moźha ad abawiazku hadawańnia ŭchilicca. Aprača hetaha treba pomnić, što hadawańnie patomstwa ŭ ludziej zwyčajna trywaje šmat hadoŭ i źwiazana z wielikimi trudami i klopatam. Hetkaj praŭdy wučać nas i niekatoryja niżejšyja stwareńni, u jakich adna matka nia zdolaje wyhadawać swich dziaciej. Tak napr. u ptuśak i naŭpaŭ samcy i samki tak doŭha żywuć razam, jak doŭha heta jość patrebnym dla hadawańnia ich supolnych dziaciej.

— Dabro hramadzkuje tak-ža wymahaje nierazarwalności žanimstwa. Zdarowyja žanimstwy i siemji źjaŭlajucca hałoŭnaj asnowaj, najlepšym matarjalam dla hramadzianstwa. Historyja heta dobra wiedaje što jak začynajuć psawacca i raskładacca siemji, — hi bieje i ŭpadaje ŭsio toje hramadzianstwa, ci i ŭwieś narod, u jakim heta dziejecca. Znakam-ža i warunkam zdarohja siamji jość stałaść i nierazarwalność žanimstwa. Razwody — heta znak chwo-raści siamji.

Pad kaniec 18 st. i praz usio 19 st., asabliwa pašla skasawańnia Unii, kali šmat Bielarusau, nia chočačy pad carskim prymusam jści ŭ prawasłaŭje, uciakała ŭ katalictwa polska-łacinskaje, — bielarskaj mowaj častkowa karystałaŭsia tak-ža i łacinska je duchawienstwa, kab być zrazumielym dla narodu.

Hawaryła pabielarusku tak-ža i šlachta, asabliwa ŭ wakolicach, pałożanych daloka ad polskich kulturnych centraŭ. Świedčyć ab hetym J. Čečat, jaki, razwaźajučy ab bielarskaj mowie, katoruju nazywaje „Krewickaj“, u 1846 h piša hetak: „Dostateczne zastanowienie się nad tą mową, którą w pamięci naszej żyjący jeszcze starszankowie panowie między sobą mówić lubili, którą dotąd mówią panowie i ekonomowie z włościanami, w której pisano niegdyś u nas akta urzędowe, — pozostaje w całości jakimś zdolnemu, morze włościaninowi, co się przez naukę wzniesie do głębszego rostrząśnienia doskonale znanego sobie języka“*).

*) Piosnki Wiesniacze z nad Niemna i Dźwiny. Wilno. 1846, bač V.

Ahułam-ža wiernym Bielarusam astaŭsia bielarski sialanski narod, nia hledziačy nawat na toje, da čaho jaho mačycha historyja dałučyła: da polskaha katalictwa. ci da rasiejskaha prawasłaŭja. Znakam hetaj wierności Bielarusi ŭ našym narodzie była i jość jaho heroičnaja wierność swajej bielarskaj mowie. Woś-ža swaju rodnuju mowu, jak znak żyćcia, jak zadatak na lepšuju budučyniu, bielaruski narod wierna pierachoŭwaŭ i pierakazwaŭ z pakaleńnia na pakaleńnie, čakajušy zary, čakajučy ŭschodu sonca, čakajučy pary swajho narodnaha adradžeńnia.

Narešcie nastaŭ i hety čas, urešcie ŭżyjśta nad narodam zara jaho lepšaj doli. I dziŭna! Budzić z doŭhaha snu bielaruski narod pačali jakraz tyja, što kaŭchali jaho da snu: bielarskaja apelačanaja šlachta i z takoj-ža šlachty rodam — katalickaje duchawienstwa abudwych abrađaŭ — łacinskaha i sławianskaha (unijackaha).

Pačatki bielarskaha nacyjanalnaha adradžeńnia bielarskija historyki adnosiać da pačatku 19 stahodździa, zaznačajučy adnačasna, što pieršyja

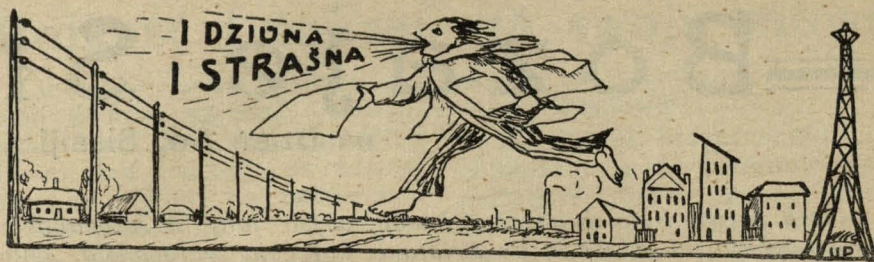
— Teoretyčna heta tak — ska-
żuć mnohija nam na heta, — ale
praktyčna nia sušim tak, prynam-
si niezaŭsiody tak. Bywajuć tak
niedabranyja pary, što ich žanim-
stwy nia mohuć utrymacca. Bywa-
juć tak-ža zdareñni chwary ci
kalectwa jaho abo jaje i supolnaje
žycio stanowicca adnamu z ich
nieŭmahatu.

Wiedama, što heta praŭda, ka-
li na žycio hladzieć wačyma toł-
ki samalubnaj pryrody, Ale-ž isnu-
je i žycio lepšaje pryrodnaje i
žycio Božaje, nadpryrodnaje. U
planach Chrystusa stałaja supol-
naść dwaich ludziej heta abraz
jaho stałaj supolnaści z dušoj
ludzkoj, Žanimstwa pawodle Božaj
nawuki maje slużyć nia metam
samalubnym čaławieka, ale metam
šmat wyšejšym, bo lubowi i ūza-
jemnamu miž ludźmi padtrymañniu.

Dziela hetych wyšejšych ludz-
kich metaŭ tyja asoby, što ūstu-
pili ū žanimstwa, i ū niazhodzie
i ū niaščaći nie ūciakać ad
siabie, ale stała siabie trymacca
i dapamahać sabie pawinny.

Świataja Siamja niachaj nam
u hetym budzie światłom i ūspa-
mahajl...

Ks. Ad. St.

Chto znać choča ab Kitai,
Wietrahona chaj pytaje:
Tam Apoška prawić mieży:
Až za Pekin lustu reža.
Ruski Miška łapaj hołaj
Zahrob bolšu časć Manhołau.
Anhličanka baraniła —
Tybet cely uščamiła.
Merykaniec pływieć bližaj:
Močyc łapki, pośle liža.
Chrancuz — lepšy: inšych hodzie,
Dy... z Annamu sam padchodzie.
Ūsie baroniać (chaj ich trasca!)
I cyhaniać, što udasca.

*

Zabaleli ū Smoka skaby:
Loh ū paściel, byŭ duža słaby.
Wot ūzialisia kum z kumaju
Lačyc kuma — Woŭk z Lisoju:
„Biada — każuć — u tym stała,
što Smok maje mnoha sała!“
Lisa brucha jamu reža,
Woŭk zdymaje sała świeža:
Zdaroŭ by-ŭ-by, kab choć troški
Paciarpieŭ,—dy... „zadzior nożki“.

*

A z Madrytam drenny sprawy:
Jašče bjecca lewy z prawym!
Jak pjanyja ū błudnym kole:
Toj na wierchu, toj na dole —
Pa-bratersku, tak, za wuśy,
Wytrasajuć z siabie duśy.
Śmierć ad pracy ūžo spaciela... —
Ažno Niemcam nadajela

Pamahać biaz-daj-zapłaty:
— Wir sind — każuć—niebahaty:
Zapłacicie; choć časami,
Bo, jak—nie, dyk woźmiem samil
Mussolin, taksama łasy,
Kaža: — Darma — niama času —
A Francuz za fintifluški
Łuščyc zołata jak hruški:
Jak padčycić celu kasu,
Kaža: — Škoda ambarosu!
Jak chto choča, chaj hulaje:
Darma — duraŭ pamahaje... —
Jak adstupiać blizki świedki,
Wańka-Ruski źjeść abjedki.

*

Kanstytucyja ū Sawietach!
Maładzik nastaŭ, ci wietach?..
A ci nowy paragrafy,
što, jak šyja u žyrafy,
Ci jak guma, lohka hnucca,
Ū žycio, ū praktyku ūwiaducca?
što bylo z taho karyści,
Kali car pisaŭ kaliści?
Bo žandar, jak „rybu—ŭ wodu“ —
Nie dawaŭ papieram chodu...
Ciapier Stalin—„rybu - z stawu“:
Ciahnie świeżuju ustawu.
Až tut skočyc, jak tatarau,
Cela chmara kamisaraŭ,
Jak usmażać ūsie ustawy,
Dyk takoj nawarać strawy,
što choć „ŭ ryhu jedź“ hałodny —
Nie paznaje bačka rodny!
Lawon Wietrahon.

bolš-mienš 30 hadoŭ hetaha stahodździa, — heta
čas „niašwedamaha“ našaha adradžeñnia, heta čas,
kali pačynalniki hetaha adradžeñnia, asabliwa ū ha-
linie litaratury j nawuki, nia majućy biełaruskaj na-
cyjanalnej świedamaści, pačynali ū hetych halinach
pracawać, kirujućysia niejkaj bliżej nieaznačanaj
luboŭju da ūsiaho rodnaŭ, biełaruskaha.

Z hetaha nastroju da biełaruskaści wyras za-
raz pašla 1812 h. pieršy biełaruski litaraturny twor
„Eneida,“ a nieŭzabawie pa im (1828) wyras u ško-
le łacinskaha ksiandza Mahnušeŭskaha pieršy bie-
łaruski sialanski poet Paŭluk Bachrym i—ŭ tym-ža
časie i paźniej (30 yja j 40-wyja hady 19 stahodź-
dzia) na niwie biełaruskaj nawuki pracuje profesar
wilenskaha ūniwersytetu M. Babroŭski, unijacki
šwiaščeñnik i karystajecca żywym biełaruskim sło-
wam u nawučañni narodu aź da samaj swajej
śmierci.

I Mahnušeŭski z swaim Bachrymam i Babroŭ-
ski z swajej nawukowaj pracaj i z swaimi biełarus-
kimi kazañniami pryčynilisia da genezy, da wyto-
kaŭ i pačatkaŭ sučasnaŭ nacyjanalną-šwedamaha

biełaruskaha adradženskaha ruchu. Takim čynam
abodwa jany zasłużyli na toje, kab Bielarusy bolš
ich šanawali i lepš znali. Z hetkaj metaj pišu ab
ich i ja swaju hetuju skromnuju pracu. Dy bolš čym
skromnuju, bo badaj ničoha tut čytać nia znojdzie no-
waha, aryhinalnaha i niaznanaha; heta praca—heta
zbor u wadnu celaść usiaho taho, što ab Mahnu-
šeŭskim i Babroŭskim ūžo drukawałasia i što jość
paraskidanym pa roznych knižkach i časapisach.
U majej-ža hetaj pracy čytać ab henych dwuch za-
služanych dla biełaruskaha narodu asobach znojdzie
badaj usie henija wiestki sabranyja i ūperadkawa-
nyja ū celaść.

Dumaju, što j hetkaja praca budzie karysnaj:
zwyčajny biełaruski čytać zapaznajecca praz jaje
z zasłužanymi pačynalnikami biełaruskaha adra-
džeñnia, a biełaruski student, zamiast pisać swaje
akademickija pracy, časta susim na čužyja nam te-
my, zmoža i praz hetuju knižycu zaachwocicca pa-
pracawać na niwie rodnej minušćyny.

WASILKI

Addziel dla dzieciej.

Maja łodka.

(Pieśnia).

Šumić mora, hudzie,
Maja łodka idzie:
Chwali strašny latuč,
Choćuć łodku hłynuć;
Ale ja nie bajuś —
Na ũsie strachi śmiajuś!
Pływi, łodka, pływi!
Życio poŭna krywi:
Razyhrałaś wajna —
Mnie-ż daroha adna —
Ūražu niemać łamać —
Swoj narod padyjmać.

Darahija dziećki! Užo adny „Wasilki“ my wam pasłali. Jašče dobra j nia wiedajem, ci jany wam padabalisia, bo ad was dahetul mała majem pišmaŭ. Tymčasam rychtujem wam druhuju „pasyłku“ „Wasilkoŭ.“ Spadziajomsia, što atrymaŭšy ich, wy začnicio da nas pisać. A j treba pastaracca pisać usio, što wy ab „Wasilkoch“ dumajecie. Tady my budziem wiedać, jak i što dla was pisać. Aprača hetaha treba tak-ža, kab wy prabawali swaich maładych sił i pisali: chto wieršy, chto apawiadaŭni, chto zwyčajnyja wiestki, kazki, zahadki i inš. Woś tady wašy „Wasilki“ buduć cikawyja i karysnyja dla ũsiaho našaha Bielaruskaha narodu. Dyk pastarajcisia!

Try braty.

(Baśnia).

Żyli ũ wadnej wioscy try braty. Dwa byli durnyja, a trecinie-razumny. Usie jany nadta lubili palawać na źwiaroŭ i ptuśak. Idućy adnojčy bieraham woziera, uba-

Wiecier mucić wadu —
Musić mnie na biadu?
I małanka i hrom...
Piarun palić ahniom, —
A ja znaju adno —
Dziaržu krepka styrno!
Hej, marak, nie biaduj —
Tolki dobra styrnuj!
Wiatruhi naciahni —
Pryjduć jasnyja dni:
I naš pryjdzie čarod —
Ūstanie wolny narod;
W. Adważny.

čyli jany try kački. Dźwie byli bielyja, a treciaja — jak śnieh! Adzin brat chacieŭ stralać, ale druhi skazaŭ:

— Wystralim lepš usie try razam, dyk usich zastrelim.

Tak jany i zrabili. Wystralili: dwa nie trąpili, a treci nie papaŭ. Kački spuźalisia i pieralacieli na druhi bok woziera. Dawaj tady ũsie try braty dumać, jak tut im dastacca da tych kaček. Zadumaŭšysia pajšli bieraham woziera i ũwidzieli try łodki. Dźwie byli dziurawyja, a treciaja biaz dna. Durnyja braty sieli ũ dziurawyja łodki, a nierazumny ũ łodku biaz dna i pačali jechać. Dwa braty ũtapilisia, a treci patanuŭ — Dyk woś i ũsia baśnia.

Pieralažyŭ z litoŭskaha
Ant. P.

I. Sławianie.

U dalokaj minuŭšćynie prastory na poŭnać ad mora Čornaha da Bałtyckaha, ad raki Łaby pa Wothu zasialali Sławianie. Byli heta rosłyja i silnyja ludzi, zajmaliśia hadoŭlaj bydła, pčalarstwam i ziemlarobstwam. Wajny nia lubili i bralisia za aruźža tolki tady, kali treba było baranić swaju bećkaŭšćynu.

Sławianie dzialilisia na mnohija plamienni. Hetyja plamienni mieli roznyja nazowy, ale ũsie mahli za saboju parazumiecca, mahli rozumieć „słowy“ i byccam dzieła hetaha zwalisia Sławianami.

Addawali jany čeść roznyh bah m i bahiniam, składali im achwiary ũ światych hajoch nad bierahami rekaŭ. Najbolšuju pašanu mieŭ u ich boh światła i nieba, jakoha rozna roznyja plamienni nazywali

Na čale siamji ũ Sławianaŭ stajaŭ bačka. Blizkija sabie siemji twaryli rod, a najstaršy pradstaŭnik rodu byŭ načalnikom. Načalniki rodaŭ źbiralisia na schod, zwany wiečam, i na im radzili, jak baranicca pierad worahami, sudzili prastupnikaŭ i abhaworwali roznyja inšyja sprawy.

Dziela supolnaj abarony, supolnymi siłami ũkraplali pryhodnyja da abarony miascy, jakija

zwalisia haradziščami. Pašla paŭstali na hetych miescach harady. Kab lepš baranicca ad worahaŭ, pačali Sławianie twaryć dziaržawy, jakija tady zwalisia kniaźstwami. Sławianie padzialilisia na ũschodniuju, zachodniuju i paŭdniowuju hrupy narodaŭ. Da paŭdniowaj hrupy naležać: Paŭhary, Serby, Charwaty i im blizkija narody, da zachodniaj: Palaki, Čechi i Łużyčanie, da ũschodniaj: Bielarusy, Ūkrajny i Rasiejcy. Mnoha sławianskich narodaŭ źliłisia z inšymi niesławianskimi narodami. Bielaruski Narod astaŭsia da siaŭnia asobnym, najbolš čystym z usich sławianskich narodaŭ

W. Jermałkowič.

Wystaŭka katalickaj presy ũ Watykanie — pradoŭżana da 1 krasawika 1937 h. Wymoŭnaja karyść wystaŭki — wialiki natoŭp narodu z usich krajoŭ — zmusiła kiraŭnikoŭ adłażyć termin zakončania na dalejšyja try miesiacy

Złuč. űtaty Ameryki. Słowy ab religii demakratyčnaha prezidenta, Ruzwelta, paddajucca pad razwahu ũsim űčyrym demakratam. űwiet nie adrodzicca — kazaŭ jon na ũsieamerykanskim kanhresie ũ Buenos Ajres — nie adrodzicca, kali zapromsia swajej wiery ũ Boha. Epochi biazboŭnaűci byli zaŭsiody i jaűce buduć paŭtaracca. Adnak tolki ũ wiery ũ Boha musimo űukać supakojŭ dla űwietu i ũ joj hety supakoj znojdzjem...

Estonija. 27-ha űnieźnia adbyłasia konsekracyja tutejšaha arcybiskupa, ks. Edwarda Profittlicha ũ Tallinie. Aktu konsekracyi dakanaŭ apostalski nuncyjuű, Arata. Asystentami byli: biskup ryűski J. Rancans i biskup finlandzki Cobbens. Prysutny byŭ z Litwy biskup P. Bučys, b. hieneraŭ Ajcoŭ Maryjanaŭ. — Heta, paűla 380 hadoŭ, joűć pierűy biskup u wolnaj Estonii. Katalikoŭ tam wielmi mała, tolki 3.000, adnak pačynajecca adradűennie katalickaha kaűcioła.

U Prawasłaŭnych. Archirej prawasłaŭny, Antonij Marčenko, zwolnieny z pasadu ũ Horadni. Siudy naznačany Sawwa (rasiejac). — Choć heta sprawa nas datyčyć tolki nacyjanalna, musimo adznačyć, űto nienarmalnaűć na naűych ziemlach trywaje, a nawiet pahlyblajecca. Kali-ű Bielarusy buduć zaleűny ad rodnych pastyraŭ?

Praca katalickich misijanaŭ. Katalickija misijanary majuć ciapier 40 000 űkoloŭ, 400 seminarijaŭ, 80 űpitalaŭ, 130 prytułkaŭ dla zaraűanych prakazaj, 500 prytułkaŭ dla starych i 2100 prytułkaŭ dla sirot. Na misijach pracujuć ciapier razem z miascowymi misijanarami 180,000 asob.

Kanhres biazboŭnikaŭ u Maszkwie. Centralnaja rada biazboŭnikaŭ pastanawiła sklikać u Maszkwie na 7 lutaha 1937 h. suűwientny kanhres biazboŭnikaŭ i wolnadamcaŭ. Paasobnyja dziaűzawy, likam 46, majuć prysłać űto najmieniű 1.600 delehataŭ. Buduć abhawarwać tam sprawu sarhanizawaŭnia ũwa ũsich krajoch antyreligijnaj prapahandy. Z hetul wywad, jak enerhična pawinny pracawać dla Boha ũsie ludzi religijnaja.

Miűnarodny kanhres katalickich lekarzaŭ. Na medyčnym katalickim kanhresie, jaki niadaŭna adbyŭsia ũ Tuluzie, dr. Octave Pastau starűynia francuskaha lekarskaha tawarystwa űw. Łukaűa i űwiatych Kosmy i Damiana skazaŭ, űto ũ wialikodnym tydni adbudziecica ũ Rymie miűnarodny kanhres katalickich lekarzaŭ, na jakim buduć abhawarywać sprawu Katalickaj Akcyi siarod lekarzaŭ.

Konferencyja ũ sprawie wykanaŭnia konkordatu. Dnia 19 űnieźnia 1936 hodu byŭ u Waűawie ks. kardynaŭ Prymas Aŭhust Hlond, jaki mieŭ konferencyju z ministram aűwiety praű. W. űwientasłaŭskim ab wykanaŭni konkordatu.

Pastyrski List Amerykanskich Biskupaŭ. Niadaŭna ũ Amerycy adbyŭsia zjezd biskupaŭ i wyűejűšaha duchawienstwa Złučanych űtataŭ. Na hetym zjeździe miű inűym wydany pastyrski list, u jakim abhaworwaj cca sprawa kamunizmu i totalizmu (faűyzmu). Ab űyci ũ dziaűzawach z kamunistyčnej abo faűystoűskaj dyktaturaj tam haworycica: „niama pry takim reűymie čalawieka, jaki-by nie adčuwaŭ na koűnym űahu ũ swaim prywatnym űyćci űpijonskaha padhladu i pryhniatajučaj ruki űradu“. Urady takich dziaűzaŭ, nia wieračy swaim hramadzianam, nia wierać i sami sabie i dziela hetaha „militaryzm razrastajecca űto-raz bolű i nihto nia moűa pradbačyć, u jakim mamencie razharycica iskra, raspalwajučy straűny paűar na ce-

lym űwiecie“. List heny, űćwierdziŭűy űkodnaűć dykt tury, kliča ũsich katalikoŭ da stojkaűci i dziejnaűci.

Achwiara űw. Ajca dla biezrobotnych u Polűcy. űw. Ajciec Pius XI achwiarawaŭ praz Apcstalskaju Nuncyjaturu ũ Waűawie 10,000 zł. dla biezrobotnych u Polűcy.

U Bielarusau Katalikoŭ.

Pačatak nabaűenstwaŭ. Nabaűenstwyy dla Bielarusau Katalikoŭ u kaűciele űw. Miłakaűa ũ Wilni, paűla kaladnaha pierarywu, 17.1. a hadz. 10 pačalisia ũznoŭ.

Padaroű Jenerala Maryjanaŭ. Ks. A. Cikota, Jeneraŭ Ajcoŭ Maryjanaŭ, 10.1.37 wyjechaŭ z Rymu u Manilu, na Filipiűskich waűtawoch, na Eucharystyčny Kanhres, adtul pajeďzie ũ Charbin, a z Charbinu ũ Złuč. Stany Ameryki.

Kaladki. 17.1. na nabaűenstwie dla Bielarusau u űw. Miłakaűa chor pijaŭ bielaruskija religijnaja Kaladki. Repertuar bahaty, wykanaŭnie starannaje i mastackaje.

Bielaruskaja chronika.

Nie pazwoliŭ. Bielarusy mieli wydawać nowuju hazetu: „Narodnaja Krynica“. Starasta na m. Wilniu, paklikajučysia na prasowy zakon, wydawać hetu hazetu nie dazwoliŭ. Tady Bielarusy rychtawalisia wydawać jaűce inűuju hazetu: „Bielaruskaje Wieča“, ale i hetu spatkaŭ taki ű los, jak i heny.

„Zasieŭki“. Pad hetkim zahałoŭkam drukujecca bielaruski lemantar łacinkaj. Apracawaŭ jaho wiedamy bielaruski pedahoh S. Paŭłowič. Kali heta tak patrebnaja kniűyca wyďdzie, — zhadac trudna, bo na pieraűkodzie hraűowaja niastača.

„Biełpres“. Siarod bielarusau paŭstała pad hetkim nazowam wydawieckaja supalka, jakaja maje na mecie wydawać bielaruskija kniűki i hazety.

Našy nawiny.

Bielastok. Pierad Kaladami ũ bielastockim mahistracie nadta pawadzilisia radnyja endeki z żydami. Dahetul u nas padobnych rečaŭ nikoli nia dzieilasia i ciapier na heta hladzić Bielastok jak na niešta nienarmalnaŭe.

Druhaja sprawa ũ Bielastoku, što niadaŭna nas cikawiła, heta toje, što Akružny Sud zasudziŭ troch bandytaŭ na karu śmierci. Jany ũ traŭni zabilu lašničaha, a ũ wierašni ksiandza. I ũsio heta rabiłasia na adnym miescy pad Bielastokam u Čornaj Wioscy. Adzin z ich padaŭ apelacyju, a dwuch nie.

I trecijaja reč u Bielastoku, što pierad Kaladami nadta dobra išli fabryki i chto na ich rabiŭ, dyk zarabiŭ krychu. Tkač zarablaje pa 70 zł. u tydzień, a snawalnica pa 50 i 60 zł. Najbajawiejšaja ũ Bielastoku fabryka jość Šapiry. 500 rabočych na jej pracuje. Rabočyja dobra tam apłačany i dobry tam paradak.

A bielarusam żyć u Bielastoku ciazka. Ja heta raz niejaka staju na wulicy i hawaru pabielarunku z dobrym i paważnym čaławiekam. A tady da nas padycho dzie naš znajomy i robie nam dakor: „Trebawo ũžo zabywacca hawaryć pabielarunku!“ Moj čaławiek heny spužaŭsia hetaha, wuśy stuliŭ, naciśnuŭ šapku, dy ad mianie ũ nohi. Jon u Bielastoku niejkim maleńkim čynoŭničkam, dyk treba jamu aścierahacca.

U bielastockich polskich kniharniach niamożna kupić bielaruskaha kalendara. My z hetym žwiartajemsia da kramaŭ żydoŭskich. Na kirmaśoch u nas hrymić šyroka bielaruskaja mowa. U Bielastoku nadta-b zarabiŭ bielaruski teatr, kab jon adniekul pryjechaŭ da nas i papiajaŭ-by nam i pawiasialiŭ-by nas. A to my biez bielaruskaha pradstaŭleńnia ũ Bielastoku markocimsia i sumujem.

B—n.

Sumujuć pa rodnaj mowie ũ kaściele.

Baradzieničy, Braslaŭskaha pawietu. Choć u nas z kaścioła wywiali bielaruskuju mowu, ale my hetaj sprawaj nie pierastali cikawicca. Hledziačy na ũsio, što ũ nas rabiłasia, kali wywodzili z našaha kaścioła našu rodnuju bielaruskuju mowu, my nabralisia pierakanańnia, što adwajawać nam nazad rodnuju mowu ũ kaścioł heta sprawa kudy ciazėjšaja, dyj nie adnych Baradzienič sprawa. Nad hetym usim bielarusam katalikom pracawać nadabie i nia mała. Daŭno ũžo skazana—adzin u poli nie wajaka! Ale pakulšto nam duža ciazanka biez swajej mowy ũ kaściele.

B.

I tut bielaruskaść nie zamiorła.

Ruščany (Bielastoččyna). My ruščancy za ũsich tut bielarusau adkaznyja. Druhija wioski kala nas, jak Žaŭtki, Kaściki, a na't i Tapilec, choć jany i bielaruskija, ale za swaje pierakonańni nia stolki cierpiać, jak my. Niejkaja swaja bielaruskaja moc jość u našych ruščancach, što ab ich usie haworać, jak ab dobrych bielarusach. A tyja, što cokajuć papolsku, dyk na nas za heta aź kosa pazirajuć.

ũ Nas ruščancaŭ los kinuŭ tak daloka, što naša wioska apynułasia na kancy etnohraficznaj bielaruskaj miaży.

Hety hod ruščancam dakučaje najbolš adno što im zabaroniena ławić rybu ũ Narwie. Nia to, što ũ Narwie, ale i na swaich ułasnych sienażaciach, hdzie dzieła ryby pakapany hlybokija rawy.

Na kućciu pierad Kaladami na stale ũ bielarusau musiać być hetakija patrawy: ryba, kućcia i kampot z hruśak. Staryja bielarusy ũ nas časami na Kalady stawiać na stoł maleńkaha byčka, śpiečanaha z pšonnaha ciesta.

R.

Zpalityki

× Londyn. Niaščasny „car carou“ Abissynii, Hajle Selassie, wypradaŭ u Londynie ũsio sierabro, jakoje wywiesz z Addis Abeby, uciakajućy ad Italjancaŭ. Anhielskija spekulanty raschwatali sierabro na wahu z licytacyi, nia ceniačy wartaści historyčnej i artystyčnej. Zapłacili 2530 f. šterl., značyć, kala 65 tysiać zł. p., adličyŭszy kość licytacyi. — Heta ũ niby Anhlia apiakujecca žbiadnieŭšym čarom...

× Berlin. U Niemieččynie wydany zahad pilniej wyucyca mowy anhielskaj i łaciny. — Treba wiedać, što ũ Azii, Afrycy, Aŭstralii i Paŭnočnej Amerycy biez anhielskaj mowy kroku nia stupiš. A ũ našych himnazijach jašče pakutu je salonowaja francużczyna, choć i panskija salony pazwodzilisia... Taksama panuje niemiečczyna, choć na šyrokim świecie, ũžo nijakaj roli nia ihraje: woś sami Niemcy ũwodziać mowy miźnarodnyja—anhielskuju i łacinu.

× Francyja. Pawodle narodnaha śpisu ũ Francyi znajšłosia 39 mil. 452 tys. žycharoŭ francuzaŭ. Z hetaha bačym, što lik francuzaŭ nie pawialičyŭsia — pryrostu niama, ci lepsz skazać, Francyja wymiraje. Pryčynaj: razwody, żyćcio ũ žanimstwie niachryščjanskaje, zabojstwa dziaciej nienarodźanych i inš.

× Niu-Jork. — 31.XII.1936 skončyŭsia marski dahawor pamiź Wialikaj Brytanijaj, Zlučanyimi Štatami Ameryki i Japonijaj. Ciapier Japonija nie dapuskaje da nowaha dahaworu i śpiašyć dahnać Ameryku ũ marskich zbrajeńniach. Adnak budowa nowych wajenych marapławaŭ strašenna doraha kaštujec: Japonija nia moža zdużacca z bahataj Amerykaj i Anhliaj: Woś praż heta rastuć padatki, narod Japonski biadnieje, ale łakomstwa na čužoje i zajzdrać pieramahajuć.

× Anhlia-Italija dahawarylisia na Siarodziemnym mory: „Ty mianie nie čapaj, a ja ciabie nie paruś!“ Hraf Ciano z anhielskim paslom, Eric Drummond'am, padpisalisia na dahawory i nareščie zapili sprawa. A ci na doŭha? Moža, pakul nie zasochnie čarniła...

× Kitaj. — Heta jość kraj najbolšaha narodu na świecie — da 500 milionaŭ — i, badaj, najbolš niespakojny: wiečnyja buntuy božać bahaty z natury kraj i pracawity narod. Wiedama, da buntaŭ wiadzie falšywaja palityka rožnych

Ahulny Schod T-wa „Bieł. Katalickaje Wydawiectwa“ adbudziecca 15.II.1937 h. ũ Wilni (Zawalnaja 1—2, a hadzinie 17.

Paradak dnia: 1. Sprawazdača ũradu, 2. Wybary nowaha ũradu, 3. Biahučyja sprawy. (§§ 19, 21 i 22 Statutu).

Wilnia, 21.I.1937.

Urad Tawarystwa.

imperyjalistyčnych narodaŭ, katoryja miašajucca ŭ kitajskija sprawy. Apošni bunt byŭ zarhanizawany hienerałam Čang-Sue-Ijang'am prociŭ wiedamaha Čang-Kaj-Šek'a. Čang-Kaj Šek papaŭ u pałon i jamu pahražali śmierciaj. Wyratawała jaho ŭhonka: jana palaciela samalotam u pałon da muža i tam śmiela i rašuča pawiała pierahawory. Wynik byŭ niespadziewany: Čang Sue Ljang nia tolki wypuściŭ Čang-Kaj Šeka, ale sam addaŭsia ŭ pałon! Na hetym wajna i skončyłaŭsia, a buntaŭščykomy była kara darawana. — Cikawaść, chto takaja heta rezwaja žančyna? ja na — dačka znamianitaha kitajskaha refarmatara Sun-Jat-Sen'a. I naahuł, žančyna ŭ Kitai, što praz doŭhija wiaki była ŭ paniawoleńni, ciapier raŭnujecc a z mužčynom, wučycca i nawiet miašajecc a ŭ palityku.

× **Baraćba z biazstydstwam.** Dla baraćby z biazstydstwam u Zlučanych ŭštatych utwaryliŭsia dźwie arhanizacyi: adna dla baraćby z nieprzyzwaitymi filmami, a druhaja z nieprzyzwaitymi malunkami. Da arhanizacyjaŭ hetych duža prychnilna adnosicca pieradusim moładź.

× **Wažny zahad.** Niadaŭna wyjšła rasparadžeńnie hałoŭnaha kamandanta polskaj palicyi, u jakim zahadwajecc a žwiarnuć bačnuju ŭwahu na moładź pačatkawych i siarednich ŭskołaŭ, jakaja časta robić chulihanskija ŭšučki, abo zamiest wučycca badzajecc a pa wulicach i čapaje pierachodziačych dźiaučat, abo spyniaje wuličny ruch i h. d. Kamandant zahadwaje takich wylehitymowawać i zajaŭlać ab ich kiraŭnictwu ŭskoły.

— **U Charbinie,** u Mandžuryi, na japonski manier ŭskołny, hod sioleta kančajecc a na Wialikdziej, a pośle Wialikadnia zara pačynajucca ŭstupnyja egzamieny i nowy hod. Usie emihraŭnskija ŭskoły ŭwodziać ŭžo hetu dźiunuju systemu ŭ praktyku.

— **Miguel de Unamuno.** Wialiki filazof, wučony profesar i slaŭny piśmieńnik hispanski Unamuno, pamior. Celaje žyćcio zmahaŭsia — z usimil z manarchijaj, Alfonsam XIII, z dyktaturaj Primo de Riveri, z kamunizmam, a narešćie z fašyzmam. Dabiwaŭsia poŭnaj swabody wolnaha čalawieka. Nichto z „wysokich“ jaho nia lubiŭ. Adnak Unamuno nie žwiartaŭ na heta ŭwahi: smaliŭ praŭdu, jak jaje razumię, kožnamu ŭ wočy. Byŭ za heta i pad śledztwam, i ŭ wiaźnicy, i na dalokich wastrawoch i na wyhnańni... Pamior pad ŭladaj paŭstanskaj „narodnaj“ ale nichto z paŭstanskich uradoŭcaŭ nia byŭ na pachowinach hetaha „niespakojnaha ducha.“ — Takija ciapier chworija ludzi, što biez wyniatku ŭsim „praŭda ŭ wočy kole.“

— **U Zluč. St. Ameryki** paprawa haspadarskaj pamysnaści. Hety hod pakazywaje, što skončyłaŭsia „siem hadoŭ hałodnych.“ Na Nowy Hod wypili kudy bolš, jak u prošlyja hady! — Amerykancy lubiać smahła wypić i dobra zakusić, adnak jašče 12 miljonaŭ ludziej nia maje raboty.

— **Wiaty raz — bliźniaty.** U Paŭnočnaj Amerycy, u m. Delavare Indyjanka (metyaska), Bill Russell, radziła čarodna piatuju paru bliźniat. U kožnaj pary zdaraliŭsia: pa chłopcyka i dźiaučyncy. Usie dzieci żywuć i zdarowy. Urad stanu Oklahoma ŭziaŭ dźiaciej pad swaju apieku.

— **Kašpijskaje mora mierźnie.** U nas ad wosieni adliha, a marazy pajšli na cioplyja krai. Kašpijskaje mora mierźnie, ledalomy pracujuć: čuć nia zhinuła padčas bury ad wialikich kryhaŭ 300 rybackich łodak. — Pišuć, što sioleta ŭ Char-

binie slaŭnaja sannaja, a tam naahuł marazy bywajuć biez śniahoŭ.

— **Amerykanski ŭkraiński ŭnijacki Biskup** robić starańni asnawać u Stempfordzie ŭkraiński muzej. Adnaho świaščeńnika wystali ahladać roznyja eŭropejskija muzei, kab tak naležna pracawać nad uparadkawańniem ukraiŭnskaha muzeju ŭ Amerycy.

Wilenskaja chronika.

— **U Wilni** razyšlisa čutki, što praz **Pastawy-Ašmianu-Lidu** — maje być prawiedziena čyhunka. Haworać jašče, što maje być zlučana Druja praz Ašmianu z Lidaj. — Nu! choć raz Ašmiana byłab, jak ludzi.

Zakryćcio uniwersytetu. Studenty endeki i žydy nie padzialili miascioŭ i dzieła hetaha uniwersytet na niawiedamy čas zakryty.

K. Stašys, wiadamy pawadyr litoŭskaha hramadźianstwa, pašla rewizij, 9.1. byŭ aryštawany i pasadźany na Łukiški, a pa dwuch dniach zwolnieny pad załoh tysiaćy zał. Polskija hazety pisali, što stałaŭsia heta za niekij prociŭpolski medal, znojdzieny ŭ hr. K. Stašysa padčas rewizii.

Spynieńnie Litoŭskaj Himnazii. Ad sioletniaha nowaha hodu ŭskołny Kuratar spyniŭ Litoŭskuju Himnaziju ŭ ŭswianach.

Biezraboćcie ŭzrasťaje. U astatnich dniach śniežnia minułaŭ hodu ličba biezrabotnych u Wilni ŭzrasła da 7.000 asob.

U Wilenskim wokruzie lik biezrabotnych zbolšyŭsia na nieskalka sotniaŭ asob i dachodzić ciapier da 12 tysiać, u hetaj ličbie 3.600 žančyn.

Paštoŭajaja skrynka.

B — n. Dziakujem.

R. Karystajem.

P. R. Nadrukujem u numary nastupnym.

I. B. Wierš drukujem, pišycie bolš.

L. W. Atrymali i drukujem.

W. I. Karystajem, pracujcie dalej u tym-ža kirunku.

A. W. Žmieščim u nastupnym numary.

M. M. Karystajem, pišycie bolš.

S. Ž. Z usiaho skarystajem, pišycie bolš.

Na „Chr. D.“ prysłali: — D. A. — 1 zał., M. Č. — 1,50, M. K. — 3, S. Ł. — 1,50, I. S. — 3, Ks. A. D. — 20 zał., I. K. — 0,75, Ks. I. P. — 3, S. P. — 1, Adw. P. — 1, M. L. — 3.

(d. b.)

Беларускі Сялянскі Календар на 1937 г. bač. 112.

Žmiest kalendara: kalendoryjum i waźniejšyja jubilei, jak bielaruŭskija, tak i ahulnyja, addzieł gieografičny, ekanamičny i historyčny ab Bielarusach, cely rad artykulaŭ ab sielskaj haspadarcy, lekarskaja pomač, roznyja darady, bahaty infarmacyjny addzieł i roznyja abwiestki ab biel. arhanizacyjach časapisach i ustanowach. Kalendar wydany braždankaj. Čana 50 hr. Chto kuplaje bolš — wialikaja ŭstupka.

Hałoŭny skład: Bielaruŭskaja Kniharnia „P A H O N I A“, Wilnia, Zawalnaja wul. № 1—2.

Padpiska na hod — 2 zł. 40 hr., na paŭhoda — 1 zł. 20 hr., na try miesiacy — 60 hr. Čana asobnaha numaru — 10 hrašoŭ. Adras Redakcyi i Administracyi: Wilnia (Wilno), Zawalnaja wul. № 1—2.

Redakcyjnaja Kalehij.: Ks. Dr. I. Rešeć, Winuk Adwažny, Ks. Ad Stankiewič, W. Jermakowič. Adkazny redaktar KS. AD. STANKIEWIČ. × Časapis wychodzić z dazwołu duchoŭnaj ŭlady. × Wydawiec „BIELPRES“.

Bielaruŭskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny, Wilnia, Zawalnaja wul. № 1.